

Volební taktika a vytunelovaná demokracie

Blíží se dlouho očekávané parlamentní volby, které by měly vyřešit naše chronické bezvládní. Nová vláda by měla mít od voličů silný mandát, aby překonala úskalí finanční krize a provedla důležité reformy – zejména reformu důchodů. Dlouhodobé zadlužení státu se podobá krváčení – část národního důchodu musíme odevzdávat svým věřitelům. Ti tak mají bezpracný zisk – ovšem s rizikem, že přijdou (v případě státního bankrotu) o půjčené peníze. Rozumné by asi bylo dluh co nejrychleji splatit a raději půjčovat jiným. Je zajímavé, že mezi věřitele patří relativně chudé země jako Čína nebo Bulharsko, zatímco země blahobytu – USA nebo Velká Británie – se topí v dluzích. Věřitelskou zemí bývalo i komunistické Československo.

Odložená volební kampaň již probíhá naplno a podle průzkumů suverénně vede Paroubkova Sociální demokracie. V čem tkví tajemství jejich úspěchu? V přesvědčivosti volebních hesel to asi nebude; na jednom z bilbordů například Paroubek slibuje, že „do roku 2013 sníží zadlužování státu na polovinu“. To není pěkná vyhlídka – stát bude nadále krváčet a možná nám již nikdo nepůjčí... ČSSD také nenabízí jasnou vizi budoucnosti – chce těžit hnědé uhlí a likvidovat další vesnice na severu Čech, a spalováním uhlí urychlovat globální klimatické změny. Navíc chce zastavit „tendr“ na likvidaci ekologické zátěže. Zdravé životní prostředí je nejen v zájmu obyvatel (a zejména těch, kdo přijdou po nás), ale požaduje to i Evropská unie. Paroubek sází na krátkodobé cíle – zrušení regulačních poplatků, zvýšení důchodů apod. Kdo to zaplatí, toť otázka. Bylo by to arciž možné – kdyby se radikálně snížily daňové úniky a korupce; to lze od takovéto populistické strany těžko očekávat, i když to má ve svém programu. To lze dělat jen ve jménu vyšších cílů, které tato strana postrádá. Její program je (slovy A. Einsteina) „*filosofii stáda prasat*“.

Volební kampaň ČSSD je založena na marketingových principech, které spočívají v podvědomém (či podprahovém) působení sloganů a reklam. Volební symbol – Paroubek – musí být všude vidět a musí říkat věci, které lidé rádi slyší. Jen malá část (asi 10%) lidí se řídí vlastním úsudkem¹. Většina se řídí zásadou „když to dělají ostatní, musí na tom něco být“. Na podobném principu fungovaly ostatně předvolební kampaně i za bývalého režimu. V období 1970 – 1989 jsem zažil troje volby, volil jsem však jen jednou (poprvé). Nebylo to vůbec snadné – funguje tu jakýsi stádní efekt. Je zajímavé, že nejvíc mi mou „neúčast“ vyčítali ti, kdo se sami vyjadřovali proti režimu.

Takovéto volby, kdy jsou sice formálně splněna všechna formální pravidla, ale lidé jsou ve skutečnosti manipulováni, má velice daleko od ideálů demokracie, tak jak je třeba popisuje filosof a právník Emil Svoboda². Naše „posttotalitní“ demokracie má formu, ale chybí jí obsah. Pěkně to vystihl již brzy po Sametové revoluci Karel Kryl:

*Demokracie rozkvétá,
byť s kosmetickou vadou.
Ti, kteří kradli po léta,
dnes dvojnásobně kradou,
ti kdo nás léta týrali,
nás vyhazují z práce –
a z těch, kdo pravdu zpívali,
dnes nadělali zrádce.*

¹ K tomuto názoru jsem dospěl během své praxe ve velkých závodech; potvrdila mi to i nedávná mediální kampaň proti Jiřímu Čunkovi, kdy asi 8% lidí bylo (přes veškeré jeho ostouzení) pro jeho setrvání ve vládě

² Dr. Emil Svoboda, Demokracie a volby, Praha 1922

Aby lidé skutečně „vládli“, tj. mohli si vybrat své zástupce a kontrolovat jejich práci, musí mít k dispozici spolehlivé informace. Poměrně dobře funguje zastupitelská demokracie v obcích a regionech, kde se lidé vzájemně znají a kde se zachovaly tradice spolkového života.

Na úrovni státu a krajů je to horší – působí tu různé zájmové skupiny a korporace, které přímo či nepřímo ovládají média a klamou veřejnost. Jiným fenoménem je tzv. „*politická korektnost*“, která je zdůvodňována ochranou práv menšin; ve skutečnosti však omezuje svobodu projevu, která je nezbytná pro řešení naléhavých problémů. Týká se to hlavně rómské problematiky; ti politici, kteří se vyjadřovali příliš otevřeně, byli označeni za rasisty a museli ze svých funkcí odejít. Nejvyšší správní soud nedávno rozpustil (na podnět vlády) Dělnickou stranu, která o některých palčivých problémech jako jediná otevřeně mluvila. Údajně představovala nebezpečí pro demokracii. Je to výraz naší slabosti – skutečnou demokracii by pár hajlujících mladíků asi neohrozilo.

Týká se to ovšem i technických problémů Ivan Beneš se ve svém článku o výhledech naší energetiky ptá: *jsme společností informační nebo dezinformační?*³ Informační technologie se bouřlivě rozvíjejí a přitom jsme stále hůře informovaní.

V současné době snad nemáme politika, který by se těšil všeobecné důvěře a dovedl národ sjednotit. Vrcholní politici se v televizních debatách obviňují ze lži, nedovedou se shodnout na základních faktech, případně uznat svůj omyl. Lhaní – tj. *vědomé klamání* toho druhého či veřejnosti – by se nemělo v demokracii tolerovat u politiků ani v médiích. Snad by neškodilo zavést jistý druh cenzury (která existovala i za 1. republiky!). Nekompromisně by měly soudy rozhodovat také v případech šíření klamných informací, urážek a pomluv. Jestliže soud považuje za přijatelný výrok o „justiční mafii“, aniž by se dokázalo skutečné kriminální chování jednotlivých soudců, je to „gól do vlastní branky“, je to pomluva soudcovského stavu⁴.

V současné době se hodně mluví o ekonomické krizi a politici na volebních plakátech tvrdí, že znají recept její řešení. Řešení ekonomické krize však není myslitelné bez vyřešení krize společenské.

V Davli, pátek, 12. března 2010

---

³ Vesmír 89, s.102, únor 2010

⁴ Etické problémy by měla nejspíše řešit soudcovská unie